

De ene ‘hittedode’ is de andere niet

Posted on 10 juli 2021 by Arnout Jaspers

Zeker, het was eind juni erg heet in Brits Columbia, in het westen van Canada. Statistisch is ook plausibel, dat de kans op zulke hittegolven flink toeneemt door klimaatverandering, zodat ze de komende decennia vaker voor zullen komen. Reden te meer om eens nader te bekijken wat zo’n hittegolf nu eigenlijk voorstelt.

Voor nuchtere informatie op dat punt moet je alvast niet bij internationale nieuwsmedia als CNN zijn. Hun korte samenvatting van de hittegolf was, in chocoladeletters op hun website:

“Ongeëvenaarde hitte, honderden doden en een stad verwoest. Klimaatverandering is het Noordelijk Halfrond aan het braden.” Die ‘stad’ was het piepkleine dorpje Lytton (250 inwoners), dat door een bosbrand verwoest werd op de dag nadat het gelijknamige weerstation aldaar de recordtemperatuur van 49,6 graden Celsius registreerde. Dat is extreem hoog, maar de indruk die in de media wordt gewekt dat het in dit gebied nooit eerder tropisch heet werd, klopt niet.

Hete zomers niet onbekend aan Canadees-Amerikaanse westkust

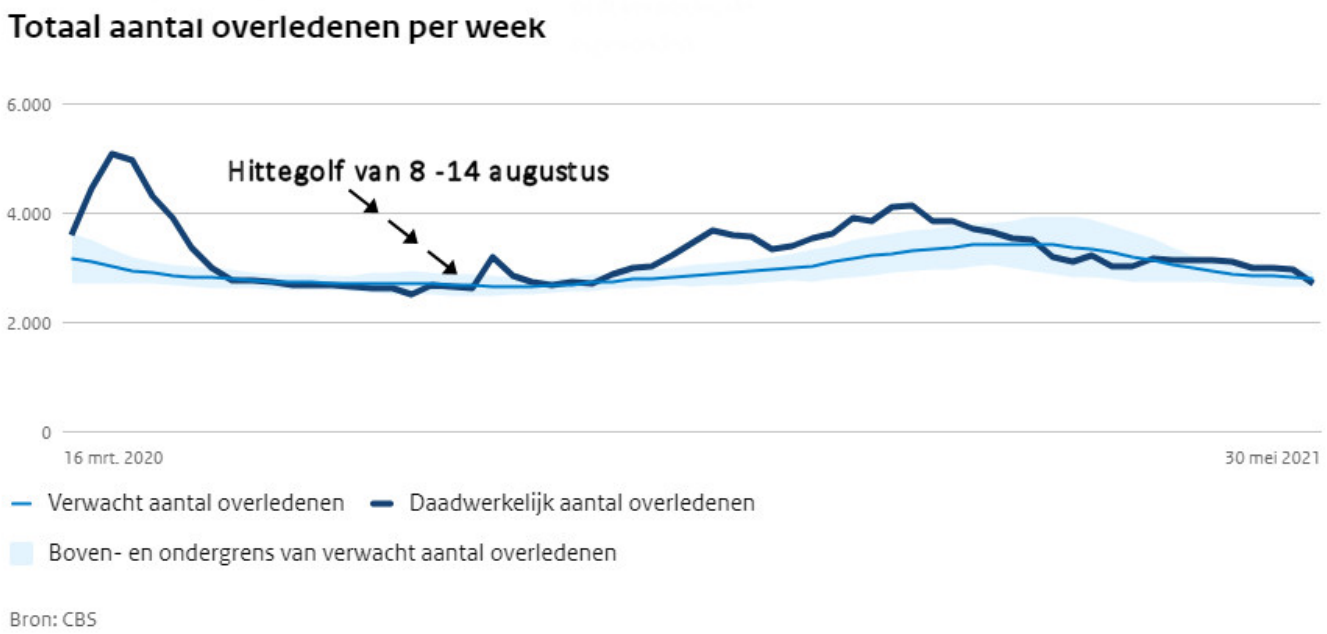
In Brits Columbia, en ook ten zuiden daarvan de staat Amerikaanse staat Washington, bereikt de temperatuur in juli en augustus met enige regelmaat waarden rond de 40 graden. Dus ook het verhaal dat deze streek, en de huizen waarin mensen wonen, totaal niet voorbereid zijn op extreme hitte kan niet kloppen.

Ook is dat geen kwestie van de laatste tien of twintig jaar. Van een stad als Portland (Oregon, ten zuiden van de staat Washington) zijn tot meer dan een eeuw terug gedetailleerde weerdata beschikbaar. Daaruit blijkt bijvoorbeeld, dat de tien warmste dagen in juli, allemaal met temperaturen van 40 graden of hoger, verspreid liggen over het hele tijdperk van 2009 tot 1935. In 1937 werd het vorige absolute temperatuurrecord in Canada gevestigd, met 45 graden.

Hittegolfdoden sterven niet aan hitte, maar aan verwaarlozing

Vrijwel meteen verschenen ook berichten over het dodental van de hittegolf. Terwijl de BBC het nog op ‘dozijnen doden’ hield, wist CNN dus al dat het er ‘honderden’ waren, en de Canadese premier Justin Trudeau condoleerde publiekelijk de familieleden van de slachtoffers.

Volgens de lijkschouwer van Brits Columbia, Lisa Lapointe, betrof het veelal alleenstaande bejaarden in huizen zonder airconditioning. Omdat hitte nooit een alleenstaande doodsoorzaak is, maar de laatste druppel bij kwetsbare bejaarden, is het ook altijd een kwestie van interpretatie of iemand een hittedode is. Maar zelfs bij de veel minder extreme hittegolf in 2020 in Nederland, met temperaturen omtrent 35 graden, is een duidelijke piek in het algemene sterftecijfer te zien, die zo’n achthonderd sterfgevallen omvat:

(Bron: coronadashboard)

Het is op zich dus best mogelijk, dat de hittegolf van juni 2021 het leven van enkele honderden bejaarden bekort heeft. Maar wat Lapointe vervolgens beweerde, is niet geloofwaardig, namelijk dat er in de jaren daarvoor maar drie hittedoden zijn gevallen. Ook toen was het soms zeer heet in Brits Columbia. Maar blijkbaar werd een bejaarde die toen dood werd aangetroffen in zijn of haar woning, alleen als hittedode geregistreerd als dat overduidelijk de oorzaak was.

Vanwege het al genoemde weerstation, zijn ook van het nietige Lytton dagelijkse temperatuurmetingen beschikbaar, tot en met 30 juni, de dag dat de bosbrand er overheen raasde. De hittegolf duurde maar een paar dagen: tot 25 juni was er niets aan de hand, maar toen bereikte de temperatuur achtereenvolgens 39, 44, 45, 46 en 49 graden.

Op het eerste gezicht lijkt het vrijwel onmogelijk om zulke extreme hitte dagen lang te overleven zonder airconditioning, en dat is dan ook het gangbare narratief. Maar wat er nooit bij staat: dit zijn de dagelijkse maxima. Het weerstation in Lytton registreerde ook de dagelijkse minima: achtereenvolgens 15, 20, 21, 21 en 21 graden. Dus zelfs op de historische recorddag dat het 's middags bijna 50 graden werd, koelde het 's nachts nog af naar 21 graden. De gemiddelde temperatuur tijdens die dagen was achtereenvolgens 27, 32, 33, 34 en 35 graden.

Dat maakt een wereld van verschil voor de dreiging die van zo'n hittegolf uitgaat. Simpelweg met goed ventileren 's nachts en alles dicht houden overdag kun je dan zelfs een blokhut nog redelijk koel houden. En als je s' ochtends heel vroeg opstaat, wil je eigenlijk bij het ontbijt op het terras nog een trui aantrekken, in die op de kaartjes van BBC en CNN bloedrood kleurende hotspot.

Als het in de tropen heet is, koelt het 's nachts meestal maar weinig af, zodat een gemiddelde dagtemperatuur van boven de dertig graden daar heel gewoon is. Inwoners van de tropen zijn grote fans van airconditioning, maar bij gebrek daaraan overleven ze zulke hitte met wat gezond verstand ook prima.

Klimaatlockdown?

Dus dat Trudeau in het openbaar de familieleden van de hittedoden in Brits Columbia condoleert is nogal wrang, aangezien de meesten niet waren overleden als die familieleden, of bij gebrek daaraan de overheid, gewoon wat meer naar opa of oma omgekeken hadden. Hetzelfde geldt natuurlijk voor Nederland: die achthonderd extra doden door de hittegolf in augustus 2020 waren in principe grotendeels te voorkomen geweest, door alle verpleeg- en bejaardentehuizen te voorzien van airconditioning, en alle bewoners een paar dagen binnen te houden. De vraag is natuurlijk, is dat het waard, en voor wie? Tijdens de eerste coronacrisis leek niemand zulke collectieve dwangmaatregelen problematisch te vinden. Is hiermee een precedent geschapen voor de *klimaatlockdown* voor bejaarden?